

6 KVALITA SKAUTSKÉ VÝCHOVY

Prostřednictvím skautské výchovy se snažíme naplňovat poslání Junáka – českého skauta, kterým je podle stanov „podporovat rozvoj osobnosti mladých lidí; jejich duchovních, mravních, intelektuálních, sociálních a tělesných schopností tak, aby byli po celý život připraveni plnit povinnosti k nejvyšší Pravdě a Lásce; sobě samým; bližním, vlasti, celému lidskému společenství a přírodě.“

Skautskou výchovu stavíme na třech principech a prostřednictvím → skautské výchovné metody se snažíme o rozvoj → kompetencí skautské výchovy na úrovni jejich projevů vztažených k jednotlivým výchovným kategoriím. → Teze skautské výchovy ukazují na pedagogické principy, na jejichž základě se mají revidovat či tvořit jednotlivé výchovné nástroje (stezky, odborky, závody, časopisy...). Tento společný základ je specificky rozšířen pro → vodácké oddíly a → oddíly s rozšířenou náboženskou výchovou.

V současné době se objevuje mnoho inovativních výchovných přístupů jako je svobodná výchova, respektující přístup, sebeřízené vzdělávání apod. Na druhé straně tohoto širokého spektra jsou autoritativnější a tradičnější způsoby výchovy založené na soutěžení, bodování, hodnocení a odměnách či trestech. A samozřejmě celá řada vychovatelů se pohybuje někde mezi těmito dvěma póly. Dokážeme vhodně vyvážit tradici a smysluplné inovativní přístupy?

Aktuální stav tématu

Skautskou výchovu se snažíme soustavně rozvíjet a podporovat prostřednictvím systému kvalifikačního i nekvalifikačního skautského vzdělávání. To zahrnuje také celostátní akce, práci výchovných zpravodajů a mentoring, nabídky oficiálních výchovných nástrojů a metodik, provozování databáze → Chystám program, specializovaných webových stránek pro → rádce atd. V posledních letech jsme věnovali mimořádnou pozornost → podpoře družinového systému.

Pro skautskou výchovu máme kvalitní teoretický základ, ale i přes intenzivní podporu jejího fungování vnímáme, že kvalita jejího používání přímo v oddílech není všude dobrá.

O čem diskutujeme

V tomto diskuzním tématu se zaměříme na kvalitu výchovy ve smyslu výchovných přístupů a skautské výchovné metody. Obsahu (kompetencím) skautské výchovy se věnuje diskuzní téma Skautská výchova pro budoucnost.

K tématu kvality skautské výchovy se v různých diskuzích opakovaně vracíme. Pojďme využít příležitost popsat si to, co vnímáme ve skautské výchově jako podstatné, na co bychom se měli aktuálně zaměřit a jaké přístupy upřednostnit. Abychom v případě, že oblast skautské výchovy získá dostatečnou podporu pro zařazení do Strategie 2030, věděli, jakým směrem se v následujících letech vydat. Aby diskuze byla ukotvená v reálných souvislostech, začneme ohlédnutím, jak se výchovná činnost v posledních letech vyvíjela přímo ve vašem nebo vám dobře známém oddíle. Následně se budeme věnovat tomu, kam chceme ve skautské výchově směřovat.

Skautská výchova v oddíle:

- V čem se změnila výchovná činnost vašeho oddílu za posledních 5 až 10 let, co z těchto změn podle vás zlepšilo přípravu dětí na jejich život v dospělosti a co ji naopak posunulo k horšímu? (Zkuste se nejdříve nad otázkou zamyslet sami. Pokud vám přijde otázka příliš obecná, můžete se na změny ve vašem oddíle zkusit podívat skrze otázky, které vám nabízíme níže.)
 - Daří se vám vytvářet v oddíle přátelské prostředí a podporovat spolupráci?
 - Máte v oddíle bezpečné, podporující a motivující prostředí pro všechny členy oddílu?
 - Je pro vás důležitý respektující a partnerský přístup, nebo tíhnete spíše k vyžadování poslušnosti?
 - Jakou měrou se děti spolupodílí na plánování oddílové činnosti?
 - Jakou měrou se děti zapojují do chodu/zázemí výprav a tábora? (vaření, dřevo, hlídka...)
 - Daří se vám vést děti k přebírání odpovědnosti?
 - Jsou u vás v oddíle chyby a konflikty chápány jako příležitosti k učení?
 - Je pro vás důležitější, jak program děti baví, nebo jak je rozvíjí?
 - Podporujete v oddíle rozvoj vnitřní motivace?
 - V jaké míře využíváte v oddíle nástroje vnější motivace (např. bodování, odměny a tresty) a jak pracujete s tím, aby užívání vnější motivace nebránilo rozvoji motivace vnitřní?
 - Podporujete u členů oddílu posilování schopnosti čelit náročným situacím, a to ve všech třech rovinách: tělesné, duševní i duchovní?
 - Pracujete vědomě s problematikou koedukace? (Znáte výhody a nevýhody koedukovaných a koedukovaných oddílů a družin? Snažíte se nevýhody u vás použitého modelu kompenzovat? Naučí se ve vašem oddíle/středisku spolu chlapci a dívky vhodně komunikovat?)
 - Snažíte se děti vychovávat tak, aby byly v dospělosti schopné navazovat kvalitní partnerské vztahy?
 - Máte nějaká témata, kterým se v oddíle raději vyhýbáte, i když by bylo prospěšné jim věnovat přiměřenou pozornost? Která to jsou?

- Co se v oddíle po výchovné stránce daří?
- Jaké výchovné chyby v oddíle děláme?
- Na základě čeho usuzujete, jestli se vám výchovné snažení v oddíle daří a dává smysl?
- Chcete nám říci k tématu „Kvalita skautské výchovy“ něco dalšího, co bychom měli vědět, než budeme rozhodovat o tom, zda a jakým způsobem téma promítneme do Strategie 2030?

Směřování skautské výchovy v rámci organizace:

- Za jak důležité považujete používání skautské výchovné metody pro kvalitní skautskou výchovu?
- Jak v oddíle nastavovat hranice - máme vychovávat k poslušnosti, nebo k respektování demokraticky dohodnutých pravidel?
- Jakou roli má hrát v našem výchovném systému vnější motivace? Je možné probouzet vnitřní motivaci úplně bez vnější stimulace? Pokud ne, jaké formy stimulace a jakým způsobem máme využívat?
- Máme podporovat spíše soutěživost, nebo spolupráci?
- Jak máme pracovat s chybou – máme v oddíle používat tresty? Nebo požadovat spíše nápravu následků nevhodného chování? (omluvu, opravu poničeného, náhradu škody, apod.)
- Jak moc se mají děti v jednotlivých výchovných kategoriích zapojovat do rozhodování o činnosti oddílu a do zajištění jeho chodu včetně chodu tábora?
- Jaká je ideální velikost oddílu? Kolik má mladších členů a kolik dospělých?
- Může mít větší počet dospělých ve vedení oddílu negativní vliv na kvalitu výchovy? Proč?

Kterým třem otázkám či problémům bychom se měli ve výchovné oblasti v příštích letech přednostně věnovat? *(Můžete se jak inspirovat otázkami diskutovanými výše, tak navrhnout vlastní. Otázka nemíří na obsah výchovy, který řešíme v rámci tématu Skautská výchova pro budoucnost, ale na výchovné cíle, metody a postupy).*

Návrh dramaturgie diskuze

Navrhujeme, abyste v diskuzi postupovali po blocích otázek, jak jsou výše seskupeny. Hned první blok je tedy „Skautská výchova v oddíle“ a další blok „Směřování skautské výchovy v rámci organizace“. U každého bloku si vždy na začátku přečtěte jeho nadpis nebo hlavní otázku a pak i všechny podotázky. Až potom o něm diskutujte. Když vyčerpáte diskuzi (nebo čas, který si na daný blok předem určíte), postupujte k dalšímu bloku.

Na konec diskuze si vyhradte dostatek času na zodpovězení poslední otázky, a to i v případě, že jste nestihli prodiskutovat všechny otázky předcházející.

Vše prosím zaznamenejte do → tohoto dotazníku. Děkujeme!